

OKTOBER 1963 HÄFTE 8

Social- medicinsk tidskrift

FYRTIONDE ÅRGÅNGEN

Forskningen och geriatriken

Utan tillgång till senare decenniernas många hjälpmedel för diagnos och terapi tvingades läkarna tidigare att iakttaga stor försiktighet vid behandling av gamla. Radikala ingrepp och åtgärder, som måste kunna tålas för hälsans återövrande och som också i regel väl uthärdades av yngre individer, kunde ej ifrågakomma då det gällde åldriga och sköra fall. Sådan var den medicinska erfarenheten då. Därmed blev den åldrige patienten satt på undantag. Inte heller akuta och socialt trängande vårdbehov kunde hävda sig i konkurrensen om vårdplatserna. Dessa fylldes lätt av yngre med bättre förutsättningar att tåla behandlingen.

Två omständigheter har ändrat situationen, den medicinska utvecklingen och åldersförskjutningen i befolkningspyramiden. Nya metoder och medel har gjort förut otänkbara åtgärder möjliga på allt äldre människor. Samtidigt ökar kontinuerligt det åldrande sjukvårdsklientelet i förhållande till de yngre åldersklasserna. Detta har medfört att sjukhusen numera i stor om-

fattning beläggs av patienter över 60 år. Men ett krux kvarstår. Så länge den supplerande långtidsvården ej har nått tillräcklig kapacitet kommer den, i fråga om de äldre, relativt långa vårdtiden att blockera platser och därmed hindra ett effektivt utnyttjande av de dyrbara akutplatserna.

Ett huvudtema bland de geriatriska forskningsproblemen är det grundläggande studiet av åldrandets biologiska innebörd och den preventiva medicinens möjligheter att förebygga och lindra sjukdom även i levnadens senare år. Ur socialmedicinsk synpunkt är det intressant att konstatera hur villigt och effektivt aktuella forskningsuppgifter automatiskt formuleras, planläggs och genomförs av forskarna själva eller deras institutioner allt efter utvecklingens egna anvisningar. Den stora gerontologiska kongressen i Köpenhamn nyligen visade detta. Många exempel på denna följdriktiga eller förtänksamma "automati" kan ges inom en rad medicinska och socialmedicinska undersökningsområden. På sitt sätt är automatien obevklig, blind eller oemot-

taglig gentemot närgångna frågor eller logiska föreställningar. Vi vet att befolkningsexplosionen, om den ej stoppas, kommer att ha förödande verkningar för hela mänskligheten, vi vet att den stigande medellivslängden och det starkt ökade antalet åldringar hart när bjuder på samma förskräckande konsekvenser som den ohejdade barnproduktionen. Ändå är "alla barn välkomna" i Sovjet som i Kina och all tänkbar forskning ägnas generellt åt botemedel mot sjukdom och för tidig död. Gerontologisk vetenskap och förebyggande medicin skapar förutsättning för en förlängning av livet till 120 år, en möjlighet som utan tvivel ligger inom närmare räckhåll än många tror.

Trots den motsägelse i förhållande till sunnda förnufts invändningar som dessa konstellationer av forskningens konsekvenser bringar i dagen kan vetenskapsmännens frihet att välja uppgifter och forskningsfält ej ifrågasättas. En annan sak är att ökade möjligheter till informa-

tion och anslagsfördelning numera står till buds som kan förhindra identiska dubbel- och trippelarbeten på ett och samma forskningsobjekt.

Den dilemma, som i vår erfarenhet redan hunnit kontureras som en bristande balans mellan nu förekommande eller framdeles önskvärda existens- och vårdbetingelser för befolkningen och våra möjligheter att tillgodose dessa önskemål och krav, kommer sannolikt ej att utjämnas utan snarare att skärpas och fördjupas genom den fortsatta vetenskapliga verksamheten. När det gäller det aktuella geriatrika området har vi emellertid, oavsett forskningen, tillgång till så mycken erfarenhet att en medicinskt och humanitärt motiverad anpassning av vårdbetingelserna omedelbart bör ske. En sådan anpassning förminskar ej utan ökar våra möjligheter att bemästra de större problem som är att vänta i framtiden.

E. Husmark

Nyheter i skriftserien

Nils von Hofsten

Steriliseringar i Sverige 1941—1953

63 sid.

Pris kr. 9:—

Per Bjurulf

Om effekten av icke organiserad hälsoinformation

Enkätundersökning beträffande hälsouppllysning om kostvanor och åderförkalkning.

56 sid.

Pris kr. 5:—

Vid beställning av minst 50 ex. lämnas 25 % rabatt.

Skifterna kan rekvireras från:

SOCIALMEDICINSK TIDSKRIFT, Villagatan 5, 3 tr, Stockholm Ö. Tel. 08/23 00 50.
Postgiro 11 79.